

Fàbrica del Riu

Navarrcles

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Carrer Ubach, s/n

Coordenades:

Latitud: 41.74855
Longitud: 1.89747
UTM Est (X): 408332
UTM Nord (Y): 4622446

Classificació

Número de fitxa 08140 - 23
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPA 16842
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 004A09004
Fitxes associades:
[Turbina de la Fàbrica del Riu](#)
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dv., 13/06/2008 - 02:00

Descripció

És la fàbrica més antiga del poble. El conjunt és format per dues construccions separades per un carreró intermig. L'antiga fàbrica és la nau situada a ponent. Es tracta d'una construcció inicialment de planta rectangular amb diversos cossos adossats. Té planta baixa més dos pisos i sotacoberta. Conserva les típiques fileres regulars de finestral. L'edifici es troba actualment en procés de rehabilitació i té les façanes arrebossades i a mig pintar, amb les finestres renovades, cosa que distorsiona en certa mesura la imatge de l'antic edifici fabril. L'interior s'està reconvertint en habitatges, que conserven l'estructura d'emvigat originària. La planta baixa conserva l'estructura originària (reforçada amb elements estructurals actuals), amb diferents voltes, el pas del canal i les estances de la turbina. Pel que fa a la construcció del sector de ponent, té una part antiga, que es distingeix perquè és més alta, construïda a principis de segle XX. La resta de dependències que envolten aquesta nau són dels anys 70. En aquest sector també hi ha un edifici que havia acollit la porteria i la casa del director. Entre els dos sectors, a un nivell semi-soterrani, hi ha una zona de vestidors i menjador.

Observacions:

Actualment hi ha una fusteria als baixos de la nau antiga i una empresa de construccions a les naus del costat de llevant.

Història

Manuel Comellas, perxer de Manresa però fill d'un pagès de Navarcles, juntament amb altres socis, va començar a buscar terrenys per fer una fàbrica el 1816. La fàbrica va començar-se a construir el 1818 i es deuria acabar l'any següent. Sembla que seria la primera fàbrica del poble. El salt d'aigua era de 3,34 m. La fàbrica va acabar partida en diferents seccions que funcionaven de forma independent, fins que el 1841 Joaquim Batlles va anar comprant fins a fer-se amb una part important de la fàbrica. Des de l'any 1849 l'edifici acollia només la societat Comellas, Batlles, Sanmartí i Cia. El 1867 l'arrendaven a altres fabricants i el 1869 ampliaven el canal i potser també la fàbrica, que va quedar amb la fesomia actual. Després de diverses compravendes entre les parts, el 1910 els diversos socis venien la fàbrica a Isidre Puig i Cia, que ja era l'empresa propietària de la fàbrica de Sant Benet (en terme de Sant Fruitós de Bages). A l'entorn de 1917 es construï la nau del costat de llevant. La fàbrica tenia alguns pisos per a treballadors, amb un servei de cuina i una cuinera. Després de la Guerra la nau més antiga va quedar buida i s'hi van instal·lar els pisos per a les treballadores. L'empresa va tancar els anys vuitanta i el 1986 fou subhastada i comprada una part per Hidrogant S.A., el gerent de la qual era el navarclí Jaume Matamala. Els altres compradors van ser Dolors Cura, Agustí Cots i Josep Claret. El 1853 la fàbrica declarava que tenia 2.628 fusos i 9 cardes. Segons el padró de 1936 hi treballaven 10 homes i 22 dones, mentre que l'any 1955 hi treballaven 105 dones. La fàbrica sempre va estar dedicada a la filatura.

Bibliografia

- FERRER, Llorenç (1988). "Navarcles". Història del Bages, vol. 2. Ed. Parcir. Manresa. P. 145.
- FERRER, Llorenç (1988-1990). "Fàbriques de Navarcles (VI)". Col·leccionable d'història a A més a més: revista de Navarcles.
- FERRER, Llorenç (1994). Les fàbriques de riu de Navarcles. Centre d'Estudis del Bages, "Quaderns", núm. 7. Manresa. P. 19-24.
- FERRER, Llorenç; FERNÁNDEZ (1998), Joan A. Navarcles. Història en imatges. 1900-1979. Angle Editorial, Manresa. P.40, 48.

